

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ

2023 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Eylül 2024

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	6
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	7
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	7
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	7
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	9
7.	DENETİM BULGULARI.....	9
8.	EKLER.....	17

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: 2023 Yılı Bütçe Gderleri ve Ödenek ve Gider Gerçekleşmeleri	5
Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Gelir Tahmin ve Gerçekleşmeleri	5

KISALTMALAR

AKM

Atatürk Kùltür Merkezi

AYK/Yüksek Kurum

Atatürk Kùltür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu

KHK

Kanun Hükmünde Kararname

TÜBİTAK

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. Diğer Bulgular

1. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Eğitim ve Araştırma Bursları Yönetmeliği'nin Uygulanma Aşamasında İhtilaflar Bulunması
2. Kitap Satışlarına Uygulanan İskonto Oranlarının Yürütme Kurulu Yerine Kurum Başkanınca Tespit Edilmesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı (AKM), Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumuna (AYK/Yüksek Kurum) bağlı, kamu tüzel kişiliğine sahip, görev alanında bilimsel hizmet ve faaliyette bulunan bir kurumdur.

AKM Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 134'üncü maddesi gereğince 17.08.1983 tarih ve 18138 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren mülga 2876 sayılı Kanun ile 11.08.1983 tarihinde Cumhurbaşkanının gözetim ve desteğinde, Başbakanlığa bağlı olarak kurulan Atatürk, Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumuna bağlı, Yüksek Kurumdan ayrı kamu tüzel kişiliği olan dört kurumdan birisidir.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, 06.04.2011 tarih ve 6223 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulmuştur. 02.11.2011 tarih ve 28103 sayılı mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanan 11.10.2011 tarih ve 664 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile yeniden yapılandırılmıştır. 2018/1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile de Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Kültür ve Turizm Bakanlığıyla ilgilendirilmiştir.

Anayasamızın 134'üncü maddesinde yer alan;

“Atatürkçü düşüncüyü, Atatürk ilke ve inkılâplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak ve yayınlar yapmak amacıyla; Atatürk'ün manevi himayelerinde, Cumhurbaşkanının gözetim ve desteğinde, Cumhurbaşkanının görevlendireceği bakana bağlı; Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezinden oluşan, kamu tüzelkişiliğine sahip“ Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu kurulur.

Türk Dil Kurumu ile Türk Tarih Kurumu için Atatürk'ün vasiyetnamesinde belirtilen mali menfaatler saklı olup kendilerine tahsis edilir.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'nun kuruluşu, organları, çalışma usulleri ve özlük işleri ile kuruluşuna dahil kurumlar üzerindeki yetkileri kanunla düzenlenir.”

hükmüne istinaden 664 sayılı KHK ile Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı yapılandırılmıştır.

664 sayılı KHK'nın 12'nci maddesinde kurumun görevleri:

"1. Dil ve tarih dışında, düşünce, sanat, edebiyat, folklor ve bilim başta olmak üzere millî kültürümüzün diğer alanlarının kaynak eserlerini tespit etmek, incelemek ve yayına hazırlamak; bu alanlarla ilgili olarak yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmaları takip etmek.

2. Yurt içinde ve yurt dışında Türk kültürü üzerinde araştırma ve incelemelerde bulunan, Türk kültürünün yayılmasına hizmet eden, gelişmesi yolunda faaliyetler gösteren kurum, kuruluş, araştırma merkezleri, gerçek ve tüzel kişilerle Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre iş birliğinde bulunmak.

3. Türk kültürünün çeşitli alanlarında hizmet veren kamu kurum ve kuruluşlarının, özel kurumların çalışmalarına katılmak, onlarla iş birliğinde bulunmak, gerekli görülen talepleri karşılamak.

4. Görev alanıyla ilgili konularda süreli ve süresiz yayınlar yapmak; kongre, konferans, toplantı, gösteri, gezi ve sergiler düzenlemek ve benzeri faaliyet ve hizmetlerde bulunmak.

5. Yurt içinde ve yurt dışında Türk kültürünün, töre ve geleneklerinin tanıtılması için gerekli her türlü hizmet ve faaliyetleri Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre yerine getirmek, tanıtma kurum ve kuruluşları ile ortak çalışmalar yapmak, iş birliğini gerçekleştirmek.

6. Kültür ve sanat alanında toplumsal gelişmeye katkı sağlayan nitelikte eserler üretmek, çalışmalar yapmak, bu nitelikteki eser ve çalışmaları Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre desteklemek.

7. Bütünleşik Bilgi Sistemi dâhilinde, arşiv ve dokümantasyon merkezi, bilgi bankaları ve veri tabanları oluşturmak; belirtilen alanlarda bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunmak; görev alanıyla ilgili özgün bilimsel araştırmalar yapmak, yaptırmak ve elde edilen sonuçları yayımlamak; tanıtım, yayım ve basılan eserleri kütüphanelere göndermek.

8. Yönetim Kurulunca belirlenecek esaslara göre, Bütünleşik Bilgi Sistemi dâhilinde, kendi çalışma alanlarıyla ilgili ve öncelikli konularda projeler hazırlamak ya da hazırlatmak; bu projelere katılacak yüksek lisans ve doktora öğrencilerine yurt içi ve yurt dışı burslar vermek, üstün başarı gösterenleri ödüllendirmek.

9. Yurt dışındaki kültür varlığımızın araştırılmasını ve korunmasını desteklemek; Türkiye ile diğer Türk dilli devlet ve topluluklar arasındaki kültürel ve sosyal ilişkilerin bilimsel zeminde gelişmesine dönük faaliyetler yapmak.

10. Cumhurbaşkanı veya ilgili Bakan ve Yönetim Kurulunca verilen diğer görevleri yerine getirmek."

Olarak belirtilmiştir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

AKM, kurum başkanı tarafından temsil edilmekte ve yönetilmektedir. Bir başkan yardımcısı ve bilimsel hizmet ve çalışmalarda Bilim Kurulu başkana yardımcı olmaktadır.

AKM'nin idari ve mali işlemleri Yüksek Kurum Yönetim Kurulunun onayına tabidir. AKM'nin idari yapısını Başkan, Başkan Yardımcısı ve Bilim Kurulu ile yardımcı hizmet birimleri oluşturmaktadır. Kurumun taşra teşkilatı yoktur, merkezi Ankara'dadır.

Atatürk Kültür Merkezinin, 2023 yılı itibariyle idari personel ve uzmanlardan oluşan toplam 48 personeli bulunmaktadır. 45 adet boş kadro mevcuttur. Personel statüsü ve özlük hakları 2876 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu'nda düzenlenmiştir. İdare kadrolarının tespiti, ihdası, kullanım ve iptali ile kadrolara ilişkin diğer hususlar Genel Kadro ve Usulü Hakkında 2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerine göre düzenlenir. Kurumun personeli 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine tabidir.

664 sayılı KHK'nın "Kurumlar" başlıklı 8'inci maddesinde; Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezi başkanlıklarının, Yüksek Kurumun kuruluşuna dâhil olan Kurumlar olduğu belirtilmiş; ancak Kurumların ayrı kamu tüzel kişiliğine sahip oldukları, hizmet ve görevlerini mevzuat hükümleri ile Yönetim Kurulunca belirlenen ilke, politika ve stratejiler doğrultusunda Yüksek Kurum Başkanlığının gözetim, denetim ve eşgüdümünde yerine getirecekleri hüküm altına alınmıştır.

Yine 664 sayılı KHK'nın 1 ve 22'nci maddeleri uyarınca; Cumhurbaşkanının görevlendireceği bakana bağlı Yüksek Kurumun görev, yetki ve sorumluluk alanına giren ve önceden kanunla düzenlenmiş konularda yapmış olduğu idari düzenlemeler ilgili Bakanın (Kültür ve Turizm Bakanı) onayıyla yürürlüğe girmektedir.

AKM, Cumhurbaşkanlığına bağlı bir kamu kurumudur. Cumhurbaşkanı Kurum üzerindeki yetkilerini bir bakan aracılığı ile kullanmaktadır. Cumhurbaşkanı, ilgili bakan gerekirse kurullara başkanlık edebilmektedir.

Kurumun:

- Gözetim nedeniyle Cumhurbaşkanlığı,
- Bağlı olması nedeniyle ilgili Bakan,

- Bağlı olması nedeniyle Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu,
 - Eşgüdüm halinde çalışmak durumunda olduğundan, Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu,
 - Bütçe uygulamaları ve Performans Bütçe konusunda Maliye Bakanlığı,
 - Stratejik Plan, Performans Programı uygulamaları, personel kadroları ve bildirimler nedeniyle Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı,
 - Bilimsel çalışmalar ve Kurum başkanlığı görevi nedeniyle Üniversiteler,
- ile ilişkisi bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı 5018 sayılı Kanuna tabi olup, bu Kanun'a ekli II sayılı cetvelin "B-Özel Bütçeli Diğer İdareler" bölümünde yer almaktadır.

Kurumun 664 sayılı KHK'nin 26'ncı maddesinde gelir kaynakları;

- a) Genel bütçeden yapılacak yardımlar,
 - b) Her türlü bağış, yardım ve vasiyetler,
 - c)Yüksek Kurumun ve merkez başkanlıklarının gelirlerinin değerlendirilmesinden elde edilen gelirler,
 - d) Diğer gelirler,
- Olarak sayılmıştır.

Bütçe Gerçekleşmeleri:

Kuruma, 2023 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 27.575.000,00 TL ödenek tahsis edilmiş olup yıl içerisinde eklenen ve aktarılan ödenekler ile toplam ödenek 36.520.234,00 TL olmuştur. 2023 yılı harcama toplamı 29.519.428,57 TL olup toplam ödeneğin %80,83'ü kullanılmıştır. Ekonomik sınıflandırmaya göre 2023 yılı bütçe ödeneği ve bütçe gider gerçekleştirmeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenek ve Gider Gerçekleşmeleri

Eko. Kod.	Açıklama	Başlangıç Ödeneği (TL)	Eklene Ödenek (TL)	Tenkis Edilen (TL)	Toplam Ödenek (TL)	Harcama (TL)	Gerçekleşme oranı (%)
01	Personel Giderleri	11.749.000,00	2.974.000,00		14.723.000,00	14.362.683,99	%97,55
02	SGK Devlet Primi Giderleri	1.677.000,00	218.605,11	2.605,11	1.893.000,00	1.860.189,74	98,26
03	Mal Ve Hizmet Alım Giderleri	7.579.000,00	4.908.421,00		12.487.421,00	6.802.989,27	54,47
05	Cari Transferler	1.570.000,00	846.813,00		2.416.813,00	2.324.888,28	96,19
06	Sermaye Giderleri	5.000.000	3.219.557,39	3.219.557,39	5.000.000,00	4.168.677,29	83,37
	Toplam	27.575.000,00	12.167.396,50	3.222.162,50	36.520.234	29.519.428,57	80,83

2023 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nda aşağıdaki taloda gösterildiği gibi bütçe geliri olarak 27.575.000,00 TL öngörülmüş olup yıl sonunda net bütçe geliri 34.336.000,00 TL hazine yardımı, 781.319,16 TL mal ve hizmet satış geliri, 115.837,58 TL diğer gelirler olmak üzere toplamda 35.233.156,74 TL net bütçe geliri gerçekleşmiştir. Ekonomik sınıflandırmaya göre 2023 bütçe gelir gerçekleştirmeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Gelir Tahmin ve Gerçekleşmeleri

Eko. Kod	Açıklama	Gelir Tahmini (TL)	Gerçekleşen Gelir (TL)	Gerçekleşme Oranı (%)
03	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	398.000,00	781.319,16	196,31
04	Alınan Bağış ve Yardımlar İle Özel Gelirler	27.146.000,00	34.336.000,00	126,48
05	Diğer Gelirler	31.000,00	115.837,58	373,66
	TOPLAM BÜTÇE GELİRİ	27.575.000,00	35.233.156,74	127,77

Faaliyet Gerçekleşmeleri:

Kurumun, Net Faaliyet Geliri 35.287.476,01 TL, Faaliyet Gideri 27.734.026,54 TL olarak gerçekleşmesi neticesinde 2023 yılı Olumlu Faaliyet Sonucu 7.553.449,47 TL olmuştur.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, 5018 sayılı Kanuna tabi olup bu Kanuna ekli II sayılı cetvelin "B-Özel Bütçeli Diğer İdareler" bölümünde yer almaktadır.

Merkezi yönetim kapsamında bir kamu idaresi olan Kurum, muhasebe kayıt işlemleri yönünden 5018 sayılı Kanuna ve bu Kanunda çıkarılması öngörülen ikincil düzenlemelere tabidir. Kurumun, muhasebe işlemleri Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ve Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre Maliye ve Hazine Bakanlığı bünyesindeki Devlet Muhasebesi Bilişim Sisteminde yürütülmektedir. Faaliyetlerin gerçekleştirilmesi sırasında yıl içinde tahakkuk ettirilen tüm ödeme emri belgeleri Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilgi sistemine girilmiştir.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay'a gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile Usul ve Esasların 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- Bütçelenen ve gerçekleşen tutarların karşılaştırma tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin

denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu uyarınca iç kontrol sistemi; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve

güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan mali ve diğer kontroller bütünüdür.

İç kontrolün işleyişi ile ilgili ayrıntılı hükümler, 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar ile Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan rehberlerle belirlenmiştir. 2023 yılı denetimi kapsamında, mezkûr mevzuat çerçevesinde, Kurum iç kontrol sistemi aşağıdaki şekilde değerlendirilmektedir:

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur. Hassas görevlere ilişkin prosedürler tam olarak belirlenmemiştir. Yeterlilik-performans değerlendirmesine yönelik politika tam olarak belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan ile İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. İdare iç kontrol risklerini tam ve doğru şekilde belirlemiş ve 09.02.2023 tarihinde onaya sunmuştur. Risklerin değerlendirilmesine yönelik çalışma (risklerin gerçekleşme ihtimali-olası etkisi belirlenerek önem düzeyine karar verme) da yapılmıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmış olup personele duyurulmuştur. İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır. İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumluları belirlenmiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslara uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği'ne uygundur.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, yılda en az bir kez değerlendirilmekte ve değerlendirme sonuçları İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanmaktadır. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır. İç denetçi kadrosu bulunmamaktadır. İç denetim birimi olmadığı için iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışması mevcut değildir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Atatürk Kültür Merkezi 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Eğitim ve Araştırma Bursları Yönetmeliği'nin Uygulanma Aşamasında İhtilaflar Bulunması

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Eğitim ve Araştırma Bursları Yönetmeliğinin uygulanmasında yaşanan eksikliklerin burs iadelerinde ihtilaflara yol açtığı görülmüştür.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu bünyesindeki Kurumlarca, Kurumların görev alanları çerçevesinde lisansüstü ve doktora sonrası düzeyde yurt içinde ve yurt dışında örgün eğitim ve öğrenim görecek ve bilimsel araştırma yapacaklara verilecek burslara ilişkin usul ve esasları düzenleyen Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu "Eğitim ve Araştırma Bursları Yönetmeliği" 14.02.2014 tarih ve 28913 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu Yönetmeliğin "Bursla ilgili diğer esaslar" başlıklı 15'inci maddesinin yedinci fıkrasında; "*Kurum bursu, bu Yönetmelik hükümleri saklı kalmak şartıyla karşılıksızdır.*", "Sözleşme" başlıklı 13'üncü maddesinde ise; (*Değişik: RG-21/8/2020-31220*) "*Lisansüstü, doktora sonrası veya buna eş değer burs almaya hak kazananlarla Kurum Başkanı arasında bir sözleşme imzalanır...*" denilmektedir.

Öte yandan, Kurumlarca verilen bursların kesileceği durumlar Yönetmeliğin 19'uncu maddesinde sayılmış olup buna göre;

"...c) Burslunun gerçeğe aykırı beyanda bulunması, gerçeğe aykırı bilgi veya belge ibraz etmesi,

ç) Yönetim Kurulunca kabul edilebilir bir mazereti olmaksızın burs almaya hak kazanılan alanın ve tez konusunun değiştirilmesi,

d) Yönetim Kurulunca belirlenen başarı ölçütlerinin sağlanamaması,

...

f) Yönetim Kurulunca kabul edilen geçerli bir mazereti olmaksızın öğrenimine en az bir yarıyıl ara vermiş olması,"

durumlarında Yönetim Kurulu kararıyla bursun kesileceği hüküm altına alınmıştır.

Yine, Yönetmelik'in yükümlülükler ve bursun devamını düzenleyen 20'nci maddesinde;

"(1) (Değişik: RG-21/8/2020-31220) Burs almaya hak kazanılan programın 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde belirtilen azami süresi sona erdiği halde tezini Kuruma teslim etmeyenlere ödenen burslar yasal faiziyle geri alınır.

(2) (Değişik: RG-8/7/2019-30825 Mükerrer) Her yarıyıl sonunda ders aşamasındaki burslular not döküm çizelgesi ve öğrenci belgesi, tez aşamasındaki yüksek lisans bursluları tez danışmanlarının görüşünü belirten raporu, tez aşamasında olan doktora bursluları tez izleme komitesine sundukları raporu ve tez izleme komitesi tutanağını Bursiyer Evrak Yükleme Sistemine yükler. Yönetim Kurulu tarafından uygun bulunan geçerli bir mazereti olmaksızın söz konusu belgeleri eksiksiz olarak süresi içinde sisteme yüklemeyenlerin bursu kesilir. Ancak Kuruma karşı tez sorumluluğu devam eder.

(3) Burslularının başarı durumu hakkında Kurumca yapılan inceleme sonuçlarına göre yılsonunda burs verilmesine devam edilip edilmeyeceği kararlaştırılır.

(4) Yönetim Kurulunca kabul edilebilecek mazereti olmaksızın tez/araştırma konusunu değiştiren burslunun bursu kesilir ve tez konusunu değiştirdiği tarihten sonra ödenen burs miktarı yasal faiziyle geri alınır.

...

(10) Burslu bir müddet burs aldıktan sonra, Yönetim Kurulunca kabul edilebilir bir mazereti olmaksızın eğitimini bırakırsa ödenen burslar yasal faiziyle geri alınır."

hükümlerine yer verilmiştir.

Yine anılan Yönetmeliğin 20'inci maddesinin birinci fıkrasında atıfta bulunulan Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde;

Tezli yüksek lisans programını azami tamamlama süresi, bilimsel hazırlıkta geçen süre hariç, kayıt olduğu programa ilişkin derslerin verildiği dönemden başlamak üzere, her dönem için kayıt yaptıırıp yaptırmadığına bakılmaksızın altı yarı yıl,

Doktora programını azami tamamlama süresi, yüksek lisans derecesi ile kabul edilenler için kayıt olduğu programa ilişkin derslerin verildiği dönemden başlamak üzere, her dönem için kayıt yaptıırıp yaptırmadığına bakılmaksızın on iki yarı yıl; lisans derecesi ile kabul edilenler için on dört yarı yıl,

olarak belirlenmiştir.

Yukarıda ifade edilen maddeler birlikte değerlendirildiğinde;

- Bu Yönetmelik kapsamında verilen bursların, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) veya Kredi ve Yurtlar Kurumu bursları benzeri başarıya verilen ödül niteliğinde olduğu, bu nedenle Yönetmelik ve sözleşmesinde belirtilen yükümlülüklerini yerine getiren bursiyerlerin mecburi hizmet ve geri ödeme gibi yükümlülükleri olmadığı,

- Program azami süresi sona erdiği halde tezini Kuruma teslim etmeyenlere ödenen bursların yasal faiziyle geri alınacağı, bunun da yüksek lisans programı için altı yarı yıl, doktora programı için on iki yarı yıl olduğu,

- Bursiyerler ile Kurum arasında Yönetmelik çerçevesinde sadece Lisans Üstü Eğitim Bursu Sözleşmesi imzalandığı; ancak teminat anlamında, verilen burslar karşılığında burs alan kişilerin ve kefillerinin yükümlülüklerini belirleyen ve sınırlarını çizen yüklenme senedi ve müteselsil kefalet senedi vb. uygulaması olmadığı,

anlaşılmaktadır.

Geçmiş yıllarda bursiyerlerin öğrenim ve başarı durumunun izlenme mekanizmasının sağlıklı çalışmadığı; bursun devamına yönelik yükümlülüklerini yerine getiremeyen burslular ile ilgili bursun kesilmesi sonrasında değerlendirme sürecinin uzadığı, bursun geri ödenmesi talep edilen burslular ile ihtilaf yaşandığı, akabinde yapılacak burs iade işlemine yönelik tereddüt oluştuğu görülmüştür.

Öte yandan, Yönetmelik'in 15'inci maddesinin birinci fıkrasında, "*Burslar, burs almaya hak kazanılan tarihi takip eden yılın Ocak ayında başlatılır, tatil ayları da dâhil olmak üzere öğrenim devam ettiği sürece ödenir.*" denilmesine karşın, bursiyerler ile imzalanan Lisans Üstü Eğitim Bursu Sözleşmesinin 7'nci maddesinde, "*Burs ödemeleri burs başvurusu yapılan tarihi takip eden yılın Ocak ayından başlar ve tatil ayları da dâhil olmak üzere öğretim kurumuna giriş yılı itibariyle öğrenim gördüğü kurumun normal öğrenim süresi boyunca Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü aracılığıyla yapılır.*" hükmü yer almaktadır.

Ayrıca, Yönetmeliğin "Bursun kesileceği hâller" bölümündeki 19'uncu maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yer alan "*Yönetim Kurulunca belirlenen başarı ölçütlerinin sağlanamaması*" hükmüne istinaden alınan 24.09.2019 tarihli ve 782/27 sayılı Yönetim Kurulu

kararı ile belirlenen burs devam şartları arasında; "*Tüm bursiyerler için öğretim kurumuna giriş yılı itibarıyla normal öğrenim süresini aşmamış olması*" sayılmasına karşın, sözkonusu Yönetmelik'in 12'inci maddesinin birinci fıkrasında; "*...Ancak Yönetim Kurulunun kararıyla yüksek lisans bursu en fazla altı ay, doktora bursları ise en fazla bir yıla kadar uzatılabilir.*" denilmektedir.

Bahse konu Yönetmelik maddesi çerçevesinde bursluya ek süre verilebilmektedir. Ancak mevzuat ve sözleşmede burs süresinin uzatımına yönelik bir prosedür düzenlenmemiştir.

Bu nedenlerle, burslu tarafından kurum tarafından istenilen belgelerin zamanında sisteme yüklenmemesi, minimum başarı kriterlerinin karşılanmaması, burslunun mücbir sebeplerle veya geçerli bir mazereti olmaksızın öğrenimini bırakması, kaydını dondurarak öğrenimine bir dönemden fazla ara vermesi, kabul edilebilir bir mazereti olmaksızın burs almaya hak kazanılan alanın ve tez konusunun değiştirildikten sonra akademik çalışmanın bırakılması vb. durumlarda burslu ile hukuki ihtilafa düşülmemesi için;

- Burslunun öğrenim durumunun sürekli izlenmesi ve Kurum üst yönetimine raporlanması yanında yönetmelik ve sözleşme hükümlerine aykırı davranılması veya yükümlülüklerden herhangi birinin ihlal edilmesi halinde kurumlar tarafından karar alınmasına yönelik iş ve işlemlerin, bu kapsamda bursun iade süreçlerine ilişkin hususlar ile bu amaçla yüklenme senedi ve müteselsil kefalet senedi düzenlenmesinin irdelenmesi;

- Burs takip hizmet biriminde görev ve sorumlulukların ilgili mevzuatında, dolayısıyla karşılıklı yükümlülüklerin yapılan sözleşmesinde, tereddüte mahal bırakmayacak şekilde açık ve anlaşılır olması

sağlanmalıdır.

Her ne kadar Kamu idaresi cevabında, taraflar arasındaki hukuki ilişkiyi düzenlemek amacıyla burs almaya hak kazanan kişilerle Kurum Başkanı arasında imzalanan burs sözleşmesinin Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Eğitim ve Araştırma Bursları Yönetmeliğine uygun olduğunu, taraflar arasında oluşabilecek ihtilaflar bağlamında da temel alınacak nitelikte ve bu bakımdan hukuken yeterli olduğu görüş ve kanaatine varıldığını ifade edilmiş ise de kurumca verilen tüm burslara ve burs alanlara ilişkin genel kapsamda bir düzenleme ile bahse konu Yönetmelik ile burs sözleşmesi hükümlerindeki farklılıkların veya eksikliklerin ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Sonuç olarak, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Eğitim ve Araştırma Bursları Yönetmeliği'nin ve işleyişinin; bazı burslularla kendilerine yapılan burs ödemelerinin iadesinde yaşanan ihtilaflar ve söz konusu gerekçelerle ileride doğabilecek aksaklıkların önlenmesi amacıyla, bursun durdurulması, kesilmesi, geri alınması ve teminat uygulamaları incelenmek suretiyle, burslunun öğrenim durumunun izlenmesi, raporlanması ve Kurumlar tarafından bursun devam edip etmeyeceği ve bursun iade süreçlerine yönelik zamanında ve sağlıklı karar alınmasını sağlamak üzere yeniden gözden geçirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

BULGU 2: Kitap Satışlarına Uygulanan İskonto Oranlarının Yürütme Kurulu Yerine Kurum Başkanınca Tespit Edilmesi

Kurumun kitap satışları için belirlenen iskonto oranlarının Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile Bağlı Kuruluşları Telif Hakkı, Yayın ve Satış Yönetmeliğine uygun olarak tespit edilmediği görülmüştür.

Anılan Yönetmeliğin "Amaç" ve "Kapsam" başlıklı 1 ve 2'inci maddelerinde; Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile bu kurumu oluşturan bağlı kuruluşların eserlerinin yayımlanması, her türlü hazırlık çalışmaları, işleme ve telif ücretlerinin hesaplanması, satışı ve bu işlerle ilgili hususların düzenlenmesinde sözkonusu yönetmelik hükümlerinin uygulanması gerektiği ifade edilmiştir.

Anılan Yönetmeliğin "İndirimli Satışlar" başlıklı 16'ncı maddesinde ise; "*Yürütme kurulları, yayınlarının hangi kişilere ve kuruluşlara ne oranda indirimli olarak satılabileceğini tespit eder ve yönetim kurulunun onayına sunarlar.*" denilmektedir.

Yukarıda yer alan Yönetmelik hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, kitap satışlarına uygulanan indirimlerin hangi kişilere ve ne oranda uygulanacağı yürütme kurulu kararına göre belirlendikten sonra yönetim kurulunun onayına sunulması gerektiği halde, halihazırda sözkonusu iskonto oranlarının bu konuda alınmış olan yönetim kurulu kararları ile kurum başkanına tanınan yetki doğrultusunda tespit edildiği görülmüştür.

Kurumun kitap satışları için belirlenen iskonto oranları halen yürürlükte olan "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile Bağlı Kuruluşları Telif Hakkı, Yayın ve Satış Yönetmeliği" düzenlemesi gereği Yürütme kurulları tarafından yayınlarının hangi kişilere ve kuruluşlara ne oranda indirimli olarak satılabileceğinin tespit edilmesi ve yönetim kurulunun onayına sunulması gerekmektedir. Uygulamada ise sözkonusu iskonto oranlarının bu konuda

alınmış olan yönetim kurulu kararları ile Kurum Başkanına tanınan yetki doğrultusunda tespit edildiği görülmüştür.

Kurum cevabında özetle; kurumda artık uygulamada bulunmayan yürütme kurullarına verilen bu yetkinin geçerliliğinin ve uygulanabilirliğini olmadığı, üst norm nedeniyle uygulama alanını yitiren hükümlerin uygulanmamasının normlar hiyerarşisi gereği hukuka aykırılık teşkil etmeyeceğini belirtilmiştir. Ancak uygulamada alınmış olan yönetim kurulu kararları ile kurum başkanına tanınan yetki doğrultusunda tespit edilmesinin de hukuki dayanağı bulunmamaktadır. Kurum cevabında ayrıca, sözkonusu yönetmeliğin güncelleme çalışmalarının devam ettiğini bildirmiştir.

Bu itibarla, kitap satışlarına uygulanan iskonto oranlarının belirlenmesinde yürürlükte olan Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile Bağlı Kuruluşları Telif Hakkı, Yayın ve Satış Yönetmeliği çerçevesinde hareket edilmesi gerekmekte olup, sözkonusu Yönetmeliğin 16'ncı maddesi hükümlerinin yürürlüğünün kalmadığı, kurumun önemli faaliyet ve gelir kalemlerinden olan kitap satışlarına uygulanan iskonto oranlarına ilişkin olarak değişik zamanlarda alınan farklı yönetim kurulu kararları ile farklı uygulamalarda bulunulması ve söz konusu yetkinin tek bir kişinin takdirine bırakılması yerine, kitap satış bedelleri ve indirimli satışlar gibi yürütme kurulu kararı alınmasını gerektiren tüm hükümleri içeren söz konusu Yönetmelik maddelerinin gereksinimlere cevap verebilecek şekilde yeniden düzenlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER

EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Kitap Satışlarına Uygulanan İskonto Oranlarının Yönetim Kurulu Kararı Olmaksızın Kurum Başkanınca Tespit Edilmesi	2022	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu 2023 yılında devam etmekte olup Raporda diğer bulgular kısmında yer verilmiştir.